Złotoryja, 28 marca 2019r.

SPRAWOZDANIE
z realizacji w 2018 roku zadań z zakresu wspierania rodziny
oraz potrzeby związane z realizacją tych zadań

Sprawozdanie sporządzone zostało w oparciu o cele i założenia wynikające z Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Złotoryja na lata 2017 – 2019.

Pracę z rodziną organizuje gmina. Zadanie to zostało powierzone do realizacji Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Złotoryi na mocy uchwały Rady Miejskiej w Złotoryi Nr 007.XX.112.2012 z dnia 29 czerwca 2012r. w sprawie zmian w statucie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotoryi.

Praca z rodziną odbywa się poprzez:
- konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- terapie i mediacje,
- usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne,
- pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji zwanych dalej „grupami wsparcia" lub „grupami samopomocowymi".

Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Do prowadzenia działań w zakresie wsparcia rodziny Burmistrz upoważnił dyrektora i zastępcę dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Złotoryi. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych winno być zapewnione wsparcie, które polega w szczególności na:
- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podnoszeniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałania marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, za jej zgodą i aktywnym udziałem. Ustawa zakłada, iż rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania:
- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny,
- placówek wsparcia dziennego,
- rodzin wspierających, które przy współpracy asystenta rodziny świadczą pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy też kształtowaniu wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w szczególności należy:

Art. 176 przedmiotowej ustawy wskazuje, że do zadań własnych gminy w tym zakresie należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

4. Finansowanie:

- kosztów szkoleń dla rodzin wspierających;
- podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wsparcia rodziny.
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Uchwałą Rady Miejskiej w Złotoryi Nr 0007.XXIV.204.2017 z dnia 26 stycznia 2017r. został przyjęty **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Złotoryja na lata 2017-2019.**

Odbiorcami programu są złotoryjskie rodziny z dziećmi, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Głównymi podmiotami uczestniczącymi w realizacji Programu są w szczególności:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi (MOPS).
2. Urząd Miejski w Złotoryi (UM).
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Złotoryi.
4. Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie.
5. Zespół Interdyscyplinarny (ZI).
6. Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Złotoryi (PODNiPPP).
7. Placówki oświatowe (szkoły, placówki przedszkolne, biblioteki) i żłobek.
8. Świetlica Terapeutyczna działająca w strukturze Złotoryjskiego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Złotoryi.
9. Sąd Rejonowy w Złotoryi – III Wydział Rodzinny i Nieletnich, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.
10. Komenda Powiatowej Policji w Złotoryi (KPP).
11. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotoryi (PCPR).
12. Powiatowy Urząd Pracy w Złotoryi (PUP).
13. Placówki ochrony zdrowia.
14. Organizacje pozarządowe, kościoły, związki, kluby itp.
15. Instytucjonalna i rodzinna piecza zastępcza.

Głównym celem programu jest:

Zintegrowany system wsparcia dla rodzin z miasta Złotoryja przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ulepszanie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Założeniem programu jest kompleksowe wsparcie rodziny i poddanie jej wieloaspektowym oddziaływaniom. Zintegrowany system wsparcia umożliwia podjęcie różnorodnych działań ukierunkowanych na wszystkich członków rodziny (tj. dzieci, młodzieży, rodziców), celowanych w konkretne trudności występujące w danej rodzinie i podejmowanych przez różne instytucje współpracujące z rodziną.
Do realizacji założeń wynikających z Programu włączane są wszystkie zasoby miasta takie jak: dobrze rozbudowana infrastruktura rekreacyjno-sportowa, placówki kulturalne, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, kluby sportowe kierujące swoją ofertę m.in. do dzieci i młodzieży. W ten sposób wspomagana jest praca instytucji i służb świadczących usługi w opiece nad dzieckiem i rodziną.
By cel główny mógł być osiągnięty konieczne jest realizowanie celi szczegółowych poprzez realizację zaplanowanych zadań oraz ich monitorowanie. W związku z powyższym niniejsze sprawozdanie przedstawia realizację zadań w zakresie wpierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w 2018roku, a także analizę materiałów sprawozdawczych i mierzalnych wskaźników Programu.

Sytuacja demograficzna i społeczna miasta Złotoryja.

Sytuacja demograficzna i społeczna miasta Złotoryja ma niezaprzeczalny wpływ na realizację wyznaczonych celów zawartych w Programie. Niezmiennie zauważalna jest tendencja spadkowa liczby ludności miasta Złotoryja, co prezentuje poniższa tabela.

Dane dotyczące liczby osób zameldowanych w Złotoryi.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba ludności ogółem	**15 717**	**15 510**	**15 377**	**15 153**	**14 963**
W tym liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (tj. w wieku 0-18 lat)	**2 489**	**2 446**	**2 443**	**2 324**	**2 388**

Źródło: dane UM Złotoryja wg stanu na dzień 31 grudnia każdego roku.

Funkcjonowanie złotoryjskich rodzin uzależnione jest w dużej mierze od ich sytuacji materialno-bytowej. Status ekonomiczny rodziny oraz aktywność zawodowa jej członków uwarunkowana jest sytuacją lokalnego rynku pracy. Analiza statystyk, ukazuje regularny spadek liczby mieszkańców Złotoryi pozostających w ewidencji osób bezrobotnych na rzecz osób podejmujących pracę i będących aktywnymi zawodowo. Na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy wpływa tendencja ogólnopolska. Wygenerowana prognoza na 2019 rok dla całego województwa dolnośląskiego wskazuje na dalsze pogłębianie się niedoborów występujących na rynku pracy, podobnie jak w ostatnich latach. Lista zawodów deficytowych zwiększyła się w ciągu roku i drugi rok z rzędu nie występuje żaden zawód nadwyżkowy. Największe deficyty

odnotowuje się w branży produkcyjnej, budowlanej, gastronomicznej, kosmetycznej, przewoźniczej. Jak wskazują specjaliści najczęstszym powodem pozostawania bez pracy jest niechęć do podjęcia zatrudnienia. Kolejnymi powodami są: zdezaktualizowanie kwalifikacji, brak doświadczenia praktycznego, brak uprawnień zawodowych, niechęć pracowników do szkoleń i nabywania nowych kwalifikacji lub doświadczeń poprzez branie udziału w stażach zawodowych. Miasto Złotoryja poprzez utworzenie podstrefy LSSE, pozyskanie nowych partnerów i inwestorów zagranicznych przyczyniło się do stworzenia nowych miejsc pracy. Oprócz miejsc pracy oferowanie są też udogodnienia dla pracowników, np. dowozy do zakładów.

Zgodnie z danymi PUP w Złotoryi wyhamowała tendencja wzrostowa liczby bezrobotnych kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy i posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku poniżej 6 roku życia. Na utrzymujący się stan bezrobocia wśród kobiet niewątpliwie wpływa ich mniejsza atrakcyjność na rynku pracy i dla potencjalnych pracodawców, którzy obawiają się ich mniejszej dyspozycyjności, częstszych zwolnień lekarskich, czy obciążeń związanych z macierzyństwem. Kobiety posiadające małe dziecko często pozostają w domu oddając się jego wychowaniu lub decydują się na kolejne potomstwo. Mniejsze bezrobocie wśród mężczyzn-partnerów przyczynia się do poprawy finansowej rodziny a dodatkowe świadczenia wychowawcze daje kobietom możliwość pozostania w domach.

Wg stanu	**2014**	**2015**	**2016**	**2017r**	**2018**
Liczba bezrobotnych ogółem	**1025**	**797**	**713**	**694**	**548**
W tym liczba bezrobotnych kobiet	**490**	**344**	**332**	**365**	**289**
w tym liczba kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	**443**	**313**	**303**	**301**	**249**
w tym liczba kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 r. ż.	**brak danych**	**91**	**100**	**117**	**108**

Źródło: sprawozdania MRPiPS – 01 PUP w Złotoryi na koniec IV kwartału każdego roku.

Realizacja celi szczegółowych:

Cel 1:

Skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych

Realizowany był poprzez zadania:
- zapewnienie pomocy finansowej, usługowej i w miarę możliwości rzeczowej;
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi w 2018 roku w oparciu o ustawę o pomocy społecznej udzielił wsparcia 494 rodzinom w tym 82 rodzinom z dziećmi.

Dane dotyczące liczby rodzin objętych pomocą społeczną:

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin ogółem	631	603	581	560	494
w tym liczba rodzin z dziećmi ogółem	187	170	125	77	82
w tym: liczba dzieci w tych rodzinach	315	335	254	171	181
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ogółem)	85	78	86	74	64
w tym liczba rodzin niepełnych w tym liczba dzieci w tych rodzinach	59 83	64 125	54 95	49 91	38 66
w tym liczba rodzin wielodzietnych w tym liczba dzieci w tych rodzinach	26 84	38 141	32 101	28 108	16 74

Źródło: dane własne MOPS w Złotoryi za lata 2014, 2015, 2016, 2017, 2018

W 2018 roku **494** rodzin skorzystało z pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Złotoryi, jest to o 66 rodzin mniej w porównaniu do roku poprzedniego. Na porównywalnym poziomie w odniesieniu do 2017 roku utrzymuje się natomiast liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy tut. Ośrodka.

Jak wskazują dane zawarte w powyższej tabeli, od 2014 roku odnotowywana jest tendencja spadkowa liczby rodzin wymagających wsparcia MOPS. Na zaistniałą sytuację wpływają różnorodne czynniki, takie jak:

- poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- możliwość uczestniczenia w płatnych stażach, szkoleniach,
- sytuacja demograficzna miasta (stale obniżająca się liczba mieszkańców miasta Złotoryja),
- dodatkowe świadczenia przyznawane rodzinom („Rodzina 500+", „Dobry Start").

Odnotowano spadek liczby rodzin, które wymagały udzielenia pomocy ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Takich rodzin w 2018 roku było 64, natomiast w roku poprzednim 74.

Bezradność rodzin jest zjawiskiem niekorzystnym, wpływającym na zubożenie i degradację społeczną rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie zabezpieczyć swoich podstawowych potrzeb bytowych. Czynnikami wpływającymi destabilizująco na rodzinę są: niskie kompetencje emocjonalno-społeczne, niezaradność życiowa, trudności adaptacyjne, podatność na uzależnienia od środków psychoaktywnych, nieumiejętność radzenia sobie ze stresem i gniewem w sposób akceptowany społecznie, niepełnosprawność, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, brak prawidłowych wzorców.

Pomoc społeczna m.in. wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb. W związku z tym MOPS udzielał pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

Dożywianie - posiłek

W 2018 roku kontynuowany był program rządowy: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020, w ramach którego pomocą w formie posiłku (obiadu dwudaniowego) objęto **122 dzieci** z terenu miasta Złotoryja.

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Złotoryi – 48 uczniów,
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Złotoryi – 18 uczniów,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Złotoryi – 18 uczniów,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Złotoryi – 3 uczniów,
- Przedszkola i żłobek – 30 dzieci,
- Placówki oświatowe poza Złotoryją – 5 dzieci.

Poniesione koszty na dożywianie w 2018 roku wyniosły **89.713,22zł,** wydano natomiast **15.134 posiłków** dzieciom do 7 roku życia i uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Nastąpił spadek liczby dzieci i młodzieży wymagających dożywiania o 14 dzieci, zwiększyła się natomiast kwota wydatkowanych środków na dożywianie o 4,2% w stosunku do 2017 roku.

Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny

Świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej.
2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.
3. Świadczenia opiekuńcze, takie jak zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.
4. Świadczenie rodzicielskie .

W 2018 roku wypłacono **16.898** świadczeń rodzinnych dla **715 rodzin** (największa miesięczna liczba rodzin) na łączną kwotę **3.127.807,16zł**.
Odnotowano wzrost wypłacanych świadczeń rodzinnych w stosunku do 2017 roku o kwotę 106.174,89zł, natomiast liczba rodzin korzystających z tych świadczeń utrzymuje się na porównywalnym poziomie w odniesieniu do roku poprzedniego (2017 rok 747 rodzin – 2018 rok 750).

W roku 2018 roku wypłacono **1.926 świadczeń z funduszu alimentacyjnego** na łączną kwotę **673.495,95 zł** (w stosunku do 2017r. spadek o kwotę 79.717,59zł).
Utrzymuje się tendencja spadkowa liczby osób (dzieci) uprawnionych do pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego: 2015 rok - 215 dzieci, 2016 rok - 194 dzieci, 2017 rok - 188 dzieci i **2018 rok – 176 dzieci.**

W roku 2018 wypłacono **13.265 świadczeń wychowawczych,** w ramach programu **„Rodzina 500+", na kwotę 6.611.374,00zł.** Średnia miesięczna liczba rodzin wyniosła **770**

a świadczenie wypłacono dla **1.051 dzieci** (w stosunku do roku 2017r. spadek o 136 dzieci).

W związku z obowiązywaniem ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku **o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”**, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z w/w ustawy. Z uprawnień mogą skorzystać:

- rodziny, w których na świat przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko (oznacza to ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu),
- kobiety, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu,
- kobiety, których dziecko umarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych,
- kobiety, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu: poronienia, urodzenia martwego dziecka, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obarczonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami,
- każda kobieta w ciąży i jej rodzina - (kobieta w ciąży i jej rodzina może skorzystać z pomocy i wsparcia asystenta rodziny i w **2018 roku z takiej pomocy skorzystała 1 kobieta będąca w ciąży).**

W ramach w/w ustawy wypłacono **3 świadczenia jednorazowe** w wysokości **4.000zł**, na łączną kwotę 12.000zł.

W 2018r. wszedł w życie nowy program rządowy o nazwie **„Dobry start",** nazywany potocznie 300+, to rodzaj świadczenia przyznawanego rodzicom albo opiekunom raz do roku na każde dziecko uczące się w szkole podstawowej lub ponadpodstawowej. **Świadczenie** zakłada jednorazową wypłatę 300 zł na każde dziecko uczące się w szkole podstawowej lub ponadpodstawowej. Celem programu jest wsparcie rodzin w okresie rozpoczęcia roku szkolnego i pomoc w sfinansowaniu zakupu podręczników oraz przyborów szkolnych. 300+ jest świadczeniem, które wypłacane jest jednorazowo raz do roku na każde dziecko.

Świadczenie 300+ mogą otrzymać:
• uczniowie szkół do 20. roku życia lub po 20. roku życia, jeśli wiek ten osiągnęli w bieżącym roku, ale przed rozpoczęciem roku szkolnego,
• uczniowie niepełnosprawni szkół do 24. roku życia lub po 24. roku życia, jeśli wiek ten osiągnęli w bieżącym roku, ale przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Do programu kwalifikują się dzieci wychowywane w rodzinach, rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, a także ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych.

Dofinansowania z programu "Dobry start" nie otrzymają dzieci uczęszczające do przedszkoli i "zerówek", uczniowie szkół policealnych i szkół dla dorosłych, a także studenci.

W roku 2018 wypłacono **1.436 świadczeń „Dobry start”** na łączną kwotę **430.200zł.**

Pomoc materialna o charakterze socjalnym

W roku 2018 wypłacono **39 uczniom stypendia szkolne** na łączną kwotę **25.483,89zł.**
W porównaniu do 2017r. nastąpił spadek liczby uczniów korzystających z tej formy pomocy o 24, w związku z tym zmniejsza się także wysokość wydatkowanych środków (spadek o 19.692,56zł).

Stypendia szkolne finansowane są z dwóch źródeł:

– dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym (80%)	w wysokości	2.0387,11 zł
– środki własne gminy (20%)	w wysokości	5096,78 zł
	Łącznie	**25.483,89 zł**

Wysokość wydatkowanych środków na tą formę pomocy w ostatnich latach kształtowała się następująco:

- 2015 rok – 54.901,19 zł,
- 2016 rok – 53.458,59 zł,
- 2017 rok – 45.176,45 zł,
- 2018 rok – 25.483,89 zł.

Stypendium szkolne wykorzystywane jest na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym ucznia, takich jak zakup podręczników, pomocy naukowych, obuwia i stroju sportowego. Z tej formy wsparcia korzystali uczniowie zamieszkali na terenie miasta Złotoryja, u których miesięczny dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał ustalonego kryterium dochodowego. W 2018r. zmianie uległa kwota w/w kryterium: do końca września 2018r. była to **kwota 514 zł,** a od października 2018r. - **528** zł.

Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki szkolne, w tym w formie wyprawki szkolnej

W roku szkolnym **2018/2019** dofinansowanie do zakupu podręczników **otrzymało 24 uczniów** zamieszkałych na terenie miasta Złotoryja. (Jest to o jednego ucznia mniej niż w roku wcześniejszym). Pomoc ta wynika z rządowego programu „Wyprawka szkolna" , którego głównym celem jest dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wsparcie dotyczy zakupu podręczników do kształcenia ogólnego, w tym podręczników do kształcenia specjalnego lub podręczników do kształcenia w zawodach, dopuszczalnych do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, osobom uprawnionym, **wypłacono łącznie 882 dodatki do zasiłku rodzinnego na kwotę 41.748,75zł.** W tym 398 dodatki w wysokości 100zł na kwotę 39.800zł oraz 484 niepełnych dodatków (zgodnie z art.5 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych) w wysokości 1.948,75zł (tzw. „złotówka za złotówkę").

Rządowy Program dla Rodzin Wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 roku wydał **81 Kart Dużej Rodziny dla 21 rodzin wielodzietnych** - rodzice 27 kart, dzieci 54. W 2017 roku wydano 78 Kart Dużej Rodziny dla 19 rodzin wielodzietnych.

Przyznawanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny wynika z rządowego programu i ma na celu wspieranie rodzin wielodzietnych. Karta przyznawana jest bezpłatnie i bez względu na kryterium

dochodowe. O kartę mogą ubiegać się rodziny z min. trójką dzieci, a także rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Karta wydawana jest dożywotnio rodzicom, a dzieciom do ukończenia 18 lub 25 lat w przypadku kontynuowania nauki. Osoby niepełnosprawne otrzymują kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności.
Karta daje możliwość skorzystania z dodatkowych uprawnień oraz systemu zniżek i dotyczy m.in. oferty kulturowej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Piecza zastępcza

Zgodnie z przedmiotową ustawą piecza zastępcza to sprawowanie opieki i wychowywanie dziecka, którego rodzice nie mogą wywiązać się z tego obowiązku. Według Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej może nastąpić, kiedy wyczerpano wszystkie formy pomocy rodzicom dziecka zawarte w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zastępcza opieka może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Pierwszeństwo posiada forma rodzinna. Dziecko jest umieszczane w pieczy zastępczej do momentu, kiedy w jego domu rodzinnym zaistnieją warunki umożliwiające prawidłową opiekę nad nim i wychowywanie go. Podczas pobytu dziecka w zastępczej opiece pracuje się z rodziną nad stworzeniem w niej warunków umożliwiających powrót dziecka lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokajając jednocześnie bieżące potrzeby emocjonalno-społeczne, bytowe, zdrowotne, edukacyjne i kulturalno-rekreacyjne dziecka.

Pieczę zastępczą organizuje powiat.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki, na opiekę i wychowanie dziecka lub na utrzymanie dziecka, w wysokości:
- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W roku 2018 na pieczę zastępczą poniesiono wydatki w łącznej wysokości 226.423,52zł
- **piecza zastępcza** - wydatkowano kwotę **47.603,03zł.**
- **piecza instytucjonalna** - wydatkowano kwotę **178.820,49zł**

Tabela przedstawia dane liczbowe dotyczące rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność w 2018r. (narastająco)	Liczba dzieci, które opuściły pieczę w 2018r.	Liczba dzieci, które trafiły do pieczy w 2018r. (narastająco)	Stan na 31.XII.2018 (l. dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność)
Rodzina zastępcza spokrewniona	12	3	1	9
Rodzina zastępcza niezawodowa	3	0	0	3

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność w 2018r. (narastająco)	Liczba dzieci, które opuściły pieczę w 2018r.	Liczba dzieci, które trafiły do pieczy w 2018r. (narastająco)	Stan na 31.XII.2018 (l. dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność)
Placówka opiekuńczo -wychowawcza	20	6	5	14
Łącznie	**35**	**9**	**6**	**26**

Rodzinna piecza zastępcza

W 2018r. **rodzinną pieczą zastępczą** objętych było **15 dzieci**, za które gmina poniosła odpłatność w wysokości **47.603,03 zł.** W 2017r. była to kwota **43.565,84 zł** – nastąpił wzrost o 9,26%.

Utrzymuje się stała tendencja wzrostowa kosztów wydatkowanych na pokrycie odpłatności za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. Wpływ na taką sytuację ma przedłużający się okres pobytu dzieci w rodzinach zastępczych. Dodatkowo od czerwca 2018r. zwiększeniu uległa wysokość świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania:
- z 660 zł na 694 zł – w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- z 1000 zł na 1052 zł – w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza

W 2018 r. **instytucjonalną pieczą zastępczą** (placówki opiekuńczo-wychowawcze) objętych było **20 dzieci,** za które gmina poniosła odpłatność w wysokości **178.820,49zł.** W roku 2017 była to kwota **160.104,67zł** - nastąpił wzrost o 11,68 %.

Wzrost ponoszonych nakładów wynika z przedłużającego się okresu pobytu dzieci w pieczy zastępczej i procentowej zmiany ponoszonych odpłatności.

Na stan 31.12.2018r. poniesiono odpłatność za pobyt 26 dzieci w pieczy zastępczej – jest to spadek o 3 dzieci w stosunku do 2017 roku.

- 31.12.2014 rok - 13 dzieci,
- 31.12.2015 rok - 24 dzieci,
- 31.12.2016 rok - 21 dzieci,
- 31.12.2017 rok - 29 dzieci,
- 31.12.2018 rok - 26 dzieci.

Dzieci, z terenu miasta Złotoryja, za które gmina ponosiła odpłatność umieszczone były w różnych placówkach.

lp.	Nazwa placówki	Pełna odpłatność wg stanu na 31.XII.2017r.	Liczba dzieci (narastająco)
1	Domu Dziecka „Sobieradzik" w Wojcieszowie	4.359,71zł	4
2	Domu Dziecka w Wilkowie ul. Kochanowskiego 3	3.282,31zł	6
3	Domu Dziecka w Wilkowie ul. Kochanowskiego 4	3.282,31zł	7
4	Domu Dziecka „Wiosna" w Krzydlinie Małej 70, 56-100 Wołów	4.353,72zł	3
		Łącznie liczba dzieci	20

Wysokość miesięcznej odpłatności za pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej ustalana jest dla każdej placówki przez organ prowadzący i ogłaszana w wojewódzkim dzienniku urzędowym, w terminie do 31 marca każdego roku.

Żadne dziecko nie trafia do pieczy zastępczej w sposób przypadkowy. Wszelkie przyczyny, które sprawiają, że dziecko zostaje umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej, badane są w sposób nadzwyczaj staranny, gdyż skierowanie dziecka do pieczy zastępczej jest rozwiązaniem ostatecznym, po które sięga się dopiero wtedy, gdy inne formy wsparcia zostały wyczerpane.

Dzieci, które trafiają do pieczy zastępczej, pochodzą z tzw. rodzin wieloproblemowych. Głównymi przyczynami umieszczania dzieci w pieczy są: uzależnienie (alkoholizm, narkomania) rodziców (lub jednego z nich), głęboka bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradność życiowa, umieszczenie rodziców w zakładach karnych, zmarginalizowanie oraz dysfunkcyjność rodziny. Pomimo wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych (pracownicy socjalni, asystent rodziny) dzieci umieszczane są w pieczy zastępczej, a rodzice sporadycznie podejmują działania zmierzające do „odzyskania" dzieci.

Realizacja celu 2:
Pomoc w opiece i wychowaniu dzieci
Cel realizowany był poprzez zadania**:**

- zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego oraz informowanie o miejscach
- pomocy;
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz wspieranie edukacji uczniów.

Zapewnienie pomocy asystenta rodziny

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje Zespół ds. Asysty Rodzinnej składający się z asystenta rodziny, specjalisty pracy z rodziną i pracownika socjalnego obsługującego dany rejon opiekuńczy.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na pomoc asystenta rodziny mogą liczyć rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych względem małoletnich. Usługi w pierwszej kolejności kierowane

są do rodzin naturalnych, w celu przeciwdziałania umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej lub umożliwienia powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Po raz kolejny Gmina Miasta Złotoryja uczestniczyła w realizacji **„Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018r”.** Została pozyskana dotacja celowa w wysokości **17.427,00zł,** którą przeznaczono na dofinansowanie kosztów zatrudnienia jednego etatu asystenta rodziny.

Wydatki na zatrudnienie asystentów rodziny pokrywane były z dwóch źródeł:

- dotacji otrzymanej w ramach programu – w wysokości 17.427,00 zł (wydatkowano 29.551,61 zł)
- środków własnych gminy – w wysokości 11.850,73 zł

Łącznie na wynagrodzenia asystenta rodziny wydatkowano 29.277,73zł, odpis na ZFŚS - 2.312,04zł, na podróże służbowe 200zł.

Charakter i specyfika pracy w Zespole ds. Asysty Rodzinnej wymaga od pracowników regularnego kształcenia, zwiększania swoich zasobów osobistych i rozwijania kompetencji zawodowych, by jak najpełniej wspomóc rodziny borykające się z różnymi problemami i zaoferować im wieloaspektowe wsparcie. W związku z powyższym w 2018r. pracownicy Zespołu uczestniczyli w różnorodnych szkoleniach oraz prowadzili regularne samokształcenie.

- asystent rodziny - uczestniczył w szkoleniach:

- „Współpraca interdyscyplinarna – asystenta rodziny z rodzinami i służbami wspierającymi rodzinę – organizator rodzinnej pieczy zastępczej (KRPZ), placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki adopcyjne, rodziny zastępcze (faktyczni opiekunowi prawni)” 21.06.2018r.,
- „Prawo w praktyce – wybrane zagadnienia z zakresu prawa (rodzinnego, administracyjnego, karnego, cywilnego, pracy i zabezpieczenia społecznego)” 29.06.2018r. i 02.07.2018r., zorganizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu (dwa spotkania po osiem godzin),
- „Ustawa „Za życiem” – Najnowsze zmiany, omówienia i interpretacja” 24.07.2018r., zorganizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu (osiem godzin),
- „Praca z rodziną z problemem przemocy” 28.09.2018r, 01.10.2018r., 08.10.2018r., 09.10.2018r.- cykl spotkań w wymiarze 32 godzin.

- specjalista pracy z rodziną – uczestniczył w szkoleniach:

- „Prawo w praktyce – wybrane zagadnienia z zakresu prawa (rodzinnego, administracyjnego, karnego, cywilnego, pracy i zabezpieczenia społecznego)” 29.06.2018r. i 02.07.2018r., zorganizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu (dwa spotkania po osiem godzin),
- „Ustawa „Za życiem” – Najnowsze zmiany, omówienia i interpretacja” 24.07.2018r., zorganizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu (osiem godzin),
- „Organizowanie lokalnego systemu wspierania rodziny” 18.10.2018r., zorganizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu (osiem godzin),
-„Jak skutecznie budować system wsparcia rodziny” 22.10.2018r., zorganizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu (osiem godzin),

W tut. Ośrodku istnieje dobra praktyka polegająca na organizowaniu spotkań samokształceniowych w założeniu, której każdorazowo po odbytym szkoleniu pracownik, który nabył nową wiedzę dzieli się nią z pozostałymi pracownikami Zespołu ds. Asysty Rodzinnej oraz pracownikami socjalnymi. Udostępnia też materiały szkoleniowe.

Asystent rodziny wspierany jest merytorycznie przez specjalistę pracy z rodziną

i pracowników socjalnych tut. Ośrodka, którzy współuczestniczą również w tworzeniu i realizacji planu pracy z rodziną.

Głównym zadaniem asystenta rodziny jest udzielanie wszechstronnej pomocy oraz podejmowanie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie, a tym samym nie dopuszczenie do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Jest to proces długofalowy wymagający zaangażowania obu stron. Zakres oddziaływań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny, organizację własnego warsztatu pracy.
Do funkcji asystenta rodziny zaliczono funkcję wsparcia psychiczno - emocjonalnego, diagnostyczno – monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco – aktywizującą, koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną przy jej poparciu i aktywnym udziale, a do jego głównych zadań należy: udzielanie pomocy w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomaganie w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, pomaganie w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych, prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci. A po zakończeniu współpracy z rodziną zobowiązany jest monitorować jej funkcjonowanie.

Asystent rodziny zobowiązany jest do podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Asystent rodziny odpowiedzialny jest za prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną (opracowuje plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny - nie rzadziej niż co pół roku, sporządza, na wniosek sądu, opinie o rodzinie i jej członkach).

Asystent rodziny współpracuje z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, współpracuje z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.
Należy wskazać, że nie wszystkie rodziny zamieszkujące w naszym mieście są w stanie samodzielnie realizować swoje podstawowe funkcje: opiekuńcze, wychowawcze, socjalizacyjne czy ekonomiczne. Rodziny te wymagają wtedy wielopłaszczyznowego wsparcia w celu przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu czy rozbiciu rodziny poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Pomoc świadczona przez asystenta rodziny jest prowadzona za zgodą rodziny i przy jej aktywnym udziale. Zdarzają się sytuacje, że o objęcie usługą asystenta rodziny wnioskuje instytucja zewnętrzna, np. Sąd. W roku 2018r. asystent rodziny współpracował z 2 rodzinami, na które Sąd nałożył obowiązek pracy z asystentem rodziny.

W 2018r. asystent rodziny został przydzielony 8 nowym rodzinom, łącznie pracował z 21 rodzinami, w których wychowywało się 49 dzieci.

Asystent rodziny wspiera opieką i wsparciem rodziny, które nie są w stanie samodzielnie pokonać trudności, gdyż borykają się ze złożonymi trudnościami i deficytami w zachowaniu, czy funkcjonowaniu społecznym. Rodziny wymagają wsparcia w zakresie: pomocy w funkcjonowaniu ekonomiczno-bytowy, pomocy specjalistycznej, pomocy w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci.

Głównym problemem występującym we wszystkich w/w rodzinach jest niewydolność opiekuńczo-wychowawcza. Dodatkowymi czynnikami zakłócającymi prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest też: bezrobocie, bezradność życiowa, ubóstwo, przemoc, niepełnosprawność, konflikty w rodzinie, uzależnienia, konflikty z prawem.

W przypadku 3 rodzin prowadzona była procedura Niebieskie Karty, w rodzinach tych wychowywało się 14 dzieci.

Doświadczenia tut. Ośrodka wskazują, że praca asystenta rodziny przynosi oczekiwane efekty. A zawód ten zaczyna cieszyć się zaufaniem wśród środowiska lokalnego o czym może świadczyć fakt, że rodziny częściej zgadzają się na współpracę z w/w a także same przychodzą do tut. Ośrodka i wnioskują o ten typ pomocy. Współpraca rodziny z asystentem rodziny najczęściej zakończona jest pozytywnymi zmianami w rodzinie, takimi jak: podjęcie zatrudnienia, utrzymywanie abstynencji w rodzinach z problemem alkoholowym, pozyskanie świadczeń w ramach zasiłków rodzinnych i dodatków mieszkaniowych, nawiązanie przez rodziców efektywniejszej współpracy z placówkami działającymi na rzecz dzieci (świetlica terapeutyczna, poradnia itp.), a przede wszystkim zwiększenie kompetencji opiekuńczych, rodzicielskich i wychowawczych rodziny. Przede wszystkim zaobserwowano poprawę funkcjonowania rodzin w różnych aspektach życia codziennego w szczególności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zarządzania budżetem domowym, dbaniu o ład i higienę w miejscu zamieszkania, prawidłowego odżywiania. Nastąpiła poprawa w zakresie wywiązywania się poszczególnych członków rodziny z nałożonych obowiązków, zacieśniły się więzi rodzinne, wzrosła umiejętność właściwych reakcji rodziców na potrzeby dzieci, poprawie uległ stan bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach.

Asystent rodziny nawiązując ścisłą współpracę z poszczególnymi instytucjami, szczególnie z kuratorami i pedagogami szkolnymi, ma możliwość dokładnego, obiektywnego zdiagnozowania rodziny, którego efektem jest np. objęcie dziecka specjalistyczną pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Niestety nie wszystkie rodziny, godzą się na współpracę z asystentem rodziny, co podwyższa ryzyko, że dzieci dorastające w rodzinach dysfunkcyjnych będą w przyszłości powielać nieprawidłowe wzorce zachowań wyniesione ze swoich rodzinnych domów. Przełoży się to negatywnie na ich późniejsze wypełnianie ról rodzicielskich, zawodowych czy społecznych.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych asystenturą w 2018 roku:

Rodziny objęte asystenturą, w tym:	**Liczba rodzin**	**Liczba dzieci w tych rodzinach**
	21	
Rodziny korzystające z pomocy społecznej	16	41
Rodziny w sytuacjach kryzysowych (np. przemoc w rodzinie, uzależnienia)	6	16
Rodziny objęte nadzorem kuratora	12	28
Rodziny niepełne	10	17
Rodziny wielodzietne	7	28
Rodziny z dziećmi w wieku 0-5 lat	13	20
Rodziny z dziećmi w wieku 6-9 lat	6	11
Rodziny zmagające się z trudnościami wychowania dzieci w okresie dojrzewania tj. w wieku 10-18 lat	9	18

Rodziny wspierające

Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych może zostać objęta pomocą **rodziny wspierającej.** Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci. Zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Formy pomocy mogą być bardzo różne, uzależnione od potrzeb oraz współpracy między zainteresowanymi. Dotyczyć one mogą: wskazówek dotyczących sprawowania opiek i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Czasem wystarczy pokazanie dobrego kierunku, prawidłowych wzorców funkcjonowania z bliskimi czy z pozoru drobna pomoc, by rodzina, która przeżywa problemy opiekuńczo-wychowawcze, naprawiła swoje wewnętrzne relacje i wyszła na prostą. Dlatego tak ważne jest, by rodziny, które przeżywają problemy opiekuńczo-wychowawcze i które nie potrafią ich same przezwyciężyć, mogły znaleźć wsparcie.
Rodziny wspierające w założeniu mają być niezinstytucjonalizowaną formą wsparcia dla rodzin, które nie potrafią wyjść z kryzysu, przeżywają trudności w zakresie opieki i wychowywania dzieci. Swoją częstą obecnością w życiu borykających się z różnymi problemami rodzin mają wywierać pozytywny wpływ na ich funkcjonowanie.
Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej na podstawie przeprowadzonego przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą podpisywane są umowy, na podstawie których rodziny wspierające uprawnione są do zwrotu kosztów związanych z udzielaniem wsparcia.

Z naszych informacji wynika, że w otoczeniu złotoryjskich rodzin objętych asystenturą nie ma takich osób/rodzin, które podjęłyby się pełnienia funkcji rodzin wspierających.

Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze przez placówki oświatowe

Zadania opiekuńczo – wychowawcze i dydaktyczne na rzecz najmłodszych dzieci realizowane są przez przedszkola i żłobek. Placówki te rozpoznają sytuację „swoich" dzieci, przekazują na bieżąco informacje o rodzinach wymagających wsparcia, w szczególności w zakresie dożywiania. Rodzice/opiekunowie prawni objęci są w/w placówkach pomocą psychologiczno-pedagogiczną, mającą na celu pomoc w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Zadania opiekuńczo – wychowawcze i dydaktyczne na rzecz uczniów ze wszystkich etapów edukacyjnych realizowane są przez szkoły. W ramach wypełniania swoich statutowych zadań szkoła ma obowiązek dogłębnie rozpoznawać sytuację szkolną i domową ucznia, celem wczesnego podejmowania działań pomocowych uczniowi z trudnościami edukacyjnymi, emocjonalno-społecznymi, a także pomocy rodzinie z dysfunkcjami, niskimi kompetencjami wychowawczymi lub rodzicielskimi.

Jednym z zadań szkoły jest wieloprofilowe rozpoznawanie sytuacji uczniów. Z informacji uzyskanych ze złotoryjskich placówek oświatowych wynika, że w 2018r. zdiagnozowano **111 rodzin** przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w których było **139 uczniów** realizujących obowiązek szkolny. Liczba ta zostaje na porównywalnym poziomie w stosunku do danych z 2017r.

W sytuacjach tego wymagających szkoły sugerowały rodzicom potrzebę przeprowadzenia diagnoz dzieci w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub kontaktu ze specjalistami tam zatrudnionymi. W 2018r. skierowano 13 dzieci (w roku 2017 - skierowano 18 dzieci). Zgodnie z nowymi przepisami prawa oświatowego szkoły nie mogą kierować dzieci do PPP, wychowawcy/pedagodzy mogą jedynie sugerować rodzicom potrzebę wizyty u specjalisty - w związku z tym szkoły nie prowadzą rejestru dotyczącego ilości dzieci, którym sugerowano wizytę w PPP.

Szkoły także wnioskowały o wgląd w sytuację dziecka do Sądu Rejonowego w Złotoryi III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich – w 8 przypadkach (2017r. w 4 przypadkach).

Poniżej przedstawione zostały dane liczbowe uzyskane ze szkół dotyczące rodzin, w których zdiagnozowane zostały trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz niektóre z działań wspierających.

Lp	Zakres danych za 2018r.	SP 1	SP 3	Zespół Szkół Ogólnokształcących	Zespół Szkół Zawodowych	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Razem w 2018r.
1	Liczba rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu f. opiekuńczo-wychowawczych	31	20	0	45	15	111
	liczba uczniów w tych rodzinach	47	26	0	45	21	139
2	Liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych uczestniczących w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych (np. terapiach pedagogicznych)	9	2	0	-	21	32
3	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych korzystających z zajęć socjoterapeutycznych	6	7	0	-	21	34
4	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych korzystających z zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć wyrównawczych;	37	14	0	31	21	103
5	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych uczęszczających na kółka zainteresowań	21	7	0	25	12	65
	Liczba kółek zainteresowań działających w Placówce	14	23	0	4	14	55
6	liczba zrealizowanych programów np.: profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i/lub dzieci, u których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych	19	4	0	6	4	33

	liczba dzieci objętych tymi programami	47 267 (łączna liczba wszystkich dzieci)	5	0	37	21	110
	liczba rodziców objętych tymi programami	64 Rodzice obecni na zebrania ze i prelekcjach	2	0	rodzice obecni na zebraniach i prelekcjach	15	81
7	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych skierowanych do PODNiPPP;	0	4	0	9	-	13
8	liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację dziecka	4	3	0	0	1	8
9	Liczba dzieci, które skorzystały z dofinansowania do zakupu podręczników w ramach rządowego programu pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”	0	3	0	0	21	24
10	Liczba pracowników Placówki uczestniczących w szkoleniach/kursach itp. w zakresie pracy z dzieckiem i/lub rodziną	28	13	0	41	38	120
11	Liczba pracowników Placówki uczestniczących kampaniach, seminariach itp. promujących wartość rodziny	49	-	3	22	16	90

Placówki szkolne podejmowały różnorodne działania pomocowe względem rodzin wykazujących cechy niezaradności opiekuńczo-wychowawczych.

Pedagodzy szkolni, wychowawcy odpowiedzialni są za rozpoznanie problemów dzieci i koordynację działań pomocy psychologiczno-pedagogicznej, podejmowali działania zaradcze i profilaktyczne na terenie szkoły, w celu przezwyciężenia problemów dzieci i/lub rodzin w sytuacjach tego wymagających. W przypadku braku skuteczności podjętych działań informowali stosowne instytucje np. kuratorów (jeśli rodzina takowego posiada) lub sąd (prosząc o wgląd w sytuację rodzinną małoletnich).

Swoimi oddziaływaniami placówki oświatowe obejmowały zarówno rodziców jak i dzieci. Oferowano uczniom pochodzącym z dysfunkcyjnych rodzin udział w licznych kołach zainteresowań i zajęciach pozalekcyjnych takich jak: koło krajoznawcze, taneczno - ruchowe, muzyczno - ruchowe, spotkania z bajką, tenis stołowy, koło j. niemieckiego, gry logiczne, zajęcia rozwijające ogólną sprawność ruchową, kodowanie na dywanie, zajęcia komputerowe, sprawne raczki, gospodarczo-kulinarne, terapia ręki, bezpieczeństwo w ruchu drogowym, zajęcia sportowe, koła wolontariatu.

Umożliwiano młodzieży udział w akcjach społecznych np. oddawanie krwi (uczniowie pełnoletni), organizowano wycieczki szkolne – integrujące społeczność szkolną, organizowano zajęcia terenowe realizowane np. w liceum mundurowym przy współpracy MON i organizacji pro obronnych. Uczniowie brali udział w projektach unijnych, w ramach których uczestniczyli w wyjazdach przedmiotowych, odbywali zagraniczne praktyki zawodowe, staże, wycieczki zawodoznawcze. Uczestniczyli w targach i forach zawodowych, które miały na celu pomoc w wyborze ścieżki zawodowej, określenie predyspozycji zawodowych i możliwości rynku pracy.

Zajęcia te miały na celu:

- rozwijanie zainteresowań i pasji u dzieci i młodzieży,
- pomoc w pokonywaniu trudności szkolnych,
- wspomaganie rozwoju poznawczego i percepcyjno-motorycznego,
- ukazywanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- wdrażanie do aktywności ruchowej,
- wdrażanie do pożądanych zachowań prospołecznych,
- profilaktykę prozdrowotną.

Szkoły realizowały również liczne programy (profilaktyczne, terapeutyczne, psychoedukacyjne) skierowane do rodziców i/lub dzieci, u których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, np.:
- „Szkoła dbająca o bezpieczeństwo",
- „Tu nie chodzi o jedzenie" – program profilaktyki zaburzeń odżywiania – warsztaty psychologiczne dla uczniów,
- „Od Bałtyku aż do Śląska dziś nie pali cała Polska – IV edycja" –z udziałem PSSE w Złotoryi,
- „ARS – jak dbać o miłość" – program edukacyjny dotyczący profilaktyki zażywania substancji psychoaktywnych,
- „Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń",
- „Profilaktyka uzależnień – substancje psychoaktywne" - warsztaty dla rodziców i uczniów prowadzone przez przedstawiciela MONAR w Legnicy,
- „Możesz więcej",
- „PaT – profilaktyka a Ty"- program Komendy Głównej Policji,
- „Dopalacze kradną życie"- warsztaty dla uczniów z Policją,
- „W nowe tysiąclecie bez papierosa",
-profilaktyka cyberprzemocy: spotkania o charakterze edukacyjno-informacyjnym i profilaktycznym dla uczniów – prowadzone przez kuratora zawodowego SR w Złotoryi, funkcjonariusza KPP i terapeutę rodzinnego PPP,
- „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych".
– „Jak z miłością i szacunkiem wyznaczać dziecku granice. Kurs dialogu-skuteczna komunikacja rodzica z dzieckiem. Wpływ przemocy domowej na funkcjonowanie rodziny",
-„ Bezpieczeństwo w sieci i cyberprzemoc"- warsztaty dla rodziców i dla uczniów,
- „Moje dziecko idzie do szkoły" – potrzeby dziecka uczącego się związane z odżywianiem, stanem zdrowia, rytmem dnia, miejscem do nauki,
- „Lekki tornister",
- „Mamo, tato, nie pal przy mnie",
- „Tytoń, narkotyki, dopalacze, jak się przed nimi bronić",
- „Stop agresji",
- „Czy dokuczanie jest przemocą? Opanowuje agresję",
- „Nie daj się"- sposoby okazywania emocji, rozładowywania napięć,
- „Nałóg, przegrane życie"- warsztaty dla uczniów,
- „Trzymaj formę".

Szkoły realizowały też inne działania wspierające rodziny, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, bądź dzieci żyjące w w/w rodzinach, były to m.in.:
- wsparcie materialne, możliwość korzystania z gorącego posiłku,
- informowanie poprzez wysyłanie pism – informacji do burmistrzów, pracodawców, sądu i rodziców uczniów niepełnoletnich, którzy uchylają się od realizacji obowiązkowych zajęć lekcyjnych za dany miesiąc,

- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą- procedura niebieskiej karty, a także opieka psychologiczno-pedagogiczna i wychowawcza nad uczniami, których rodziny objęte były procedurą Niebieskiej Karty,
- współpraca z fundacją „Dobro czynić",
- udział pedagoga w cyklicznych posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz (wg potrzeb) spotkaniach Grup Roboczych na terenie MOPS (konsultowanie oraz ustalanie działań), udział pracowników w zespołach samokształceniowych,
- wizyty w domach uczniów oraz u pracodawców tychże uczniów, realizowanych wg potrzeb przez pedagogów, wychowawców, kierownika praktycznej nauki zawodu,
- prowadzenie poradnictwa (pedagog, psycholog, wicedyrektor ds. opieki i wychowania, pielęgniarka, specjaliści, socjoterapeuta, logopeda)
- otoczenie szczególną opieką rodzin przeżywających trudności, monitorowanie sytuacji rodzin,
- regularna praca z rodziną przeżywającą trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- rozmowy doradczo-wspierające,
- pomoc w kontaktach ze specjalistami, kierowanie do placówek zajmujących się terapią indywidualną/ rodzinną,
- monitorowanie rodzin i uruchamianie współpracy w sytuacjach zagrożenia,
- rozpowszechnianie broszur i ulotek – edukowanie osób dotkniętych przemocą w zakresie uregulowań prawnych, propagowanie telefonów zaufania, wymiana spostrzeżeń między nauczycielami/wychowawcami, pozwalająca na podjęcie szybkich niepowtarzających się działań, rady szkoleniowe
- organizowanie i koordynowanie przebiegu konsultacji psychologicznych w ramach „Dnia Psychologa"- na terenie szkoły.

Szkoły współpracowały z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, m.in. Świetlicą Terapeutyczną, kuratorami sądowymi, pracownikami MOPS-u (pracownicy socjalni, asystent rodziny), Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. Celem współpracy było objęcie rodziny pełnym i wielopłaszczyznowym wsparciem.

Jak co roku jedynie wśród uczniów klas gimnazjalnych i licealnych w Zespole Szkół Ogólnokształcących nie odnotowano rodzin z terenu miasta Złotoryja, w których stwierdzono by trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Placówki oświatowe wskazują potrzeby związane z realizacją zadań w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze:

– organizacja kursów/szkoleń dla nauczycieli, których tematyką jest praca z rodziną,
– zapewnianie rodzinom oraz dzieciom z tych rodzin specjalistycznego wsparcia, poradnictwa, terapii, mediacji rodzinnej, grup wsparcia, warsztatów treningu umiejętności wychowawczych,
– utworzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób dotkniętych nadużyciami różnego rodzaju oraz członków rodzin przeżywających trudności życiowe, rodzinne, osobiste (z dostępem do specjalistów różnych dziedzin np. seksuolog, psychoonkolog, psycholog, pedagog),
– utworzenie centrum interwencji kryzysowej dla osób pozostających w trudnej sytuacji życiowej i losowej,
– zwiększanie liczby programów i kampanii poświęconych profilaktyce uzależnień, agresji

i przemocy,
– zagwarantowanie udziału dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w zorganizowanych formach wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych,
– częstsze kontakty z asystentami rodzin i kuratorami.
Oczekiwania i potrzeby złotoryjskich placówek są podobne jak w roku 2017.

Działania Sądu

Dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską. Przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie zawierają definicji władzy rodzicielskiej. Określają jednak, jakie obowiązki i uprawnienia rodziców obejmują wykonywanie tejże władzy. W szczególności rodzice mają obowiązek i prawo do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka. W ten sposób rodzice mają przygotować dziecko do samodzielnego życia. Konwencja o prawach dziecka na pierwszym miejscu stawiają dobro i interes dziecka. Zasada ta obowiązuje zarówno sądy, urzędy, jak i rodziców w wykonywaniu ich władzy rodzicielskiej. W przypadku nieprawidłowo wykonywanej władzy rodzicielskiej rodzic bądź rodzice może zostać jej pozbawiony. W przypadku, gdy dobro małoletniego jest zagrożone dziecko jest chronione przez władze publiczne. Sąd opiekuńczy może wszcząć postępowanie z urzędu w każdym przypadku powzięcia wiadomości o okolicznościach uzasadniających jego ingerencję. Wszczynając i prowadząc postępowanie opiekuńcze, zobowiązany jest kierować się nadrzędną zasadą dobra dziecka. Podkreślić należy, że w trybie art. 109 k.r.o. zarządzenia nie są podejmowane w sprawach błahych, ale gdy dobro dziecka jest poważnie zagrożone.

Poniższa tabela przestawia działania Sądu Rejonowego w Złotoryi Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich podejmowane w stosunku do rodzin z miasta Złotoryja.

Lp	Działania Sądu	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1.	liczba rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską przez nadzór kuratora sądowego	4	6	8
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	9	8	12
2.	liczba rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dziecka/dzieci w pieczy zastępczej	4	5	2
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	5	11	2
3.	liczba rodzin, które Sąd pozbawił władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dziecka/dzieci w pieczy zastępczej	1	2	4
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	1	3	4
4.	liczba rodzin objętych wyłącznie nadzorem kuratora zawodowego	24	8	5
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	35	11	7
5.	liczba rodzin objętych nadzorem kuratora społecznego	30	43	46
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	62	82	91
6.	liczba kuratorów zawodowych obsługujących miasto Złotoryja	3	2	2
7.	liczba kuratorów społecznych obsługujących miasto Złotoryja	7	8	9

Z zestawienia powyższych danych wynika, że w 2018r. w stosunku do roku 2017r.

zmniejszyła się liczba rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej o 3 rodziny, zwiększyła się natomiast liczba rodzin, których Sąd pozbawił władzy rodzicielskiej o 2 rodziny. Zwiększyła się liczba rodzin objętych nadzorem kuratora społecznego (o 3 rodzin).

Pracownicy tut. Ośrodka (pracownicy socjalni, specjalista pracy z rodziną, asystent rodziny) utrzymują regularny kontakt z kuratorami zawodowymi i społecznymi celem ujednolicenia oddziaływań, wprowadzenia działań naprawczych i udzielenia rodzinom jak najszybszego wsparcia/pomocy, co wpływa na zwiększenia bezpieczeństwa członków rodziny.

Świadczenie pracy socjalnej

W kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej pozostają głównie rodziny dotknięte skutkami swojej długotrwałej nieaktywności społecznej i/lub zawodowej, rodziny te cechuje także wyuczona bezradność, często dziedziczona z pokolenia na pokolenie.

W 2018r. pracownicy socjalni świadczyli pracę socjalną **na potrzeby 82 rodzin z dziećmi, w których wychowywało się 181 dzieci**.

Pracownicy socjalni z dużą uwagą przypatrują się rodzinom, z którymi współpracują, monitorują sytuację tych rodzin, są czujni i szczególną uwagę poświęcają rodzinom z dziećmi zagrożonym kryzysem lub przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Pracownicy socjalni w ramach świadczenia pracy socjalnej dokonują analizy sytuacji rodzinnej i w sytuacjach tego wymagających wnioskują do dyrektora Ośrodka o przydzielenie asystenta rodziny. Najczęściej dotyczy to rodzin wielodzietnych borykających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Pracownik socjalny najczęściej ingeruje w życie rodziny gdy: opieka nad dziećmi sprawowana jest niewłaściwie a podstawowe potrzeby dziecka są zaniedbywane, nadużywany jest alkohol, stosowana jest przemoc wobec domowników, występują rażące zaniedbania w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Interweniuje też w sytuacji niezaradności życiowej będącej następstwem braku przygotowania do życia w rodzinie, choroby lub niepełnosprawności ograniczającej funkcjonowanie w środowisku.

W 2018r. pracownicy socjalni skierowali do dyrektora tut. Ośrodka 8 wniosków o przydzielenie asystenta rodziny dla rodzin szczególnie tego wymagających. Zdarzają się jednak sytuacje, że pomimo wskazań pozytywnych efektów asystentury, rodziny odmawiają podjęcia współpracy z asystentem.

Zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji oraz informowanie o miejscach pomocy

Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie zachodzi wówczas, gdy mąż, żona lub inny członek rodziny wyrządza krzywdę fizyczną lub psychiczną najbliższym, z którymi mieszka pod jednym dachem. Sprawca przemocy domowej, wykorzystując swoją przewagę nad ofiarą, próbuje ją zdominować, zastraszyć, poniżyć i wymusić na niej określone zachowania.

O przemocy domowej można mówić wówczas, gdy spełnia następujące cechy:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i zamierzone;
- jest rodzajem relacji, w której jedna ze stron podporządkowana jest drugiej – sprawca wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub społeczną, aby zdominować ofiarę;
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary;
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby, która doznaje przemocy.

Przemoc w rodzinach, uzależnienia ciągle są poważnym problemem społecznym. W odpowiedzi na zapotrzebowanie i jednoczesne przeciwdziałanie nasilaniu się tych zjawisk, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje **Zespół Interdyscyplinarny**.

Zespół Interdyscyplinarny ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią.
Konieczne jest opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach.
Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

Z danych liczbowych wynika, że w 2018r. prowadzona była procedura Niebieskie Karty w **40** rodzinach z dziećmi. W rodzinach tych było **39** dzieci.

- 2018 rok – 40 rodzin,
- 2017 rok – 25 rodzin,
- 2016 rok – 26 rodzin,
- 2015 rok – 32 rodziny.

Powyższe dane wskazują na wzrost liczby rodzin, w których jej członkowie doświadczają przemocy. Odnotowana tendencja wzrostowa w zakresie ujawniania przemocy w rodzinie może wynikać z większej świadomości społecznej i braku przyzwolenia na przemoc. Wpływ na to mają różnorodne kampanie społeczne kierowane do różnych grup odbiorców.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Złotoryi udzielana jest pomoc rodzinom z dziećmi w zakresie **specjalistycznego poradnictwa**. W ramach realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych tut. Ośrodek realizował w 2018r. następujące zadania:

1. **Pomoc terapeutyczna** dla osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz ofiar przemocy w rodzinie – skorzystało z niej 8 rodzin z dziećmi, w których wychowywało się 14 dzieci.
2. **Pomoc psychologiczna** dla osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz ofiar przemocy w rodzinie – z usług psychologa skorzystało 8 rodzin z dziećmi, w których wychowywało się 18 dzieci.
3. **Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego** dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie – z pomocy terapeuty skorzystało 5 rodziców z 5 rodzin, w których wychowywało się 7 dzieci.

Specjalistyczne wsparcie rodzinom z miasta Złotoryja oferuje Powiatowy Ośrodek Doskonalenia

Nauczycieli i Poradnictwa Pychologiczno - Pedagogicznego w Złotoryi przy ul. Szkolnej 1, w strukturach którego funkcjonuje **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**.

Złotoryjskie rodziny posiadające dzieci w wieku szkolnym mogą uzyskać dodatkowe wsparcie na terenie szkół, gdzie zatrudniony jest pedagog szkolny, który wspiera zarówno rodziców jak i uczniów w rozwiązywaniu ich trudności. W szkołach istnieje również możliwość uzyskania wsparcia psychologicznego poprzez możliwość rozmowy z psychologiem, który pełni w nich dyżury.

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz wspieranie edukacji uczniów

Miasto Złotoryja realizuje działania mające na celu zagospodarowanie czasu wolnego poprzez aktywność m.in. oświatową, kulturalną, sportowa, rekreacyjną i rozwijającą zdolności dzieci i młodzieży.

Istotną rolę wspierającą rodziny pełnią placówki wsparcia dziennego, gdzie zapewnia się dzieciom opiekę i wychowanie. Działanie w/w placówek reguluje ustawa o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej, niestety w Gminie Miejskiej Złotoryja nie ma tego typu placówek.

Zadania te częściowo wypełnia **Świetlica Terapeutyczna** działająca w strukturze organizacyjnej ZOKiR, do której pedagodzy szkolni oraz poradnia psychologiczno-pedagogiczna kieruje najbardziej potrzebujące dzieci. Liczba osób objętych działaniami Świetlicy Terapeutycznej uwarunkowana jest możliwościami lokalowymi i technicznymi pomieszczeń.
Poniższa tabela prezentuje rodzaj zajęć oferowanych przez Świetlicę Terapeutyczną, częstotliwość spotkań oraz liczbę dzieci korzystających z jej pomocy **w 2018 roku** (na podst. Informacji z działalności Świetlicy Terapeutycznej za 2018r.).

Lp.	**Świetlica Terapeutyczna Nazwa zajęć:**	**Liczba godzin w tygodniu**	**Liczba uczestników**
1	Zajęcia świetlicowe	12	28
2	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki	6	23
3	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego	6	23
4	Terapia pedagogiczna	4	7
5	Zajęcia socjoterapeutyczne	4	według potrzeb (dzieci świetlicowe)
6	Zajęcia logopedyczne	2	14
7	W ramach zajęć świetlicowych zorganizowano dodatkowo m.in.: - zajęcia w Miejskiej Bibliotece Publicznej - Mikołajki - wyjścia do kina na seans filmowy dla dzieci - spotkanie wigilijne - impreza na zakończenie roku szkolnego	 1x w miesiącu 1x w roku 3-4x w roku 1x w roku 1x w roku	28

Świetlica Terapeutyczna działająca w strukturze Złotoryjskiego Ośrodka Kultury i Rekreacji podejmuje działania profilaktyczno-terapeutyczne w stosunku do dzieci i młodzieży z trudnych środowisk, w wieku od 7 do 16 lat. Udziela pomocy charytatywnej dla swoich podopiecznych w ramach posiadanych środków i możliwości. Utrzymywana jest ze środków samorządowych. Świetlica Terapeutyczna działa 5 dni w tygodniu w godzinach popołudniowych. Organizuje formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z potrzebami dziecka. Prowadzi działalność profilaktyczną. Zajmuje się profilaktyką uzależnień, stwarzanie możliwości do rozwijania pasji i zainteresowań, wyrabianie odpowiedzialność za podejmowane decyzje. Udziela także pomocy w uzupełnianiu zaległości szkolnych czy też objaśnianiu bieżącego materiału.

Kolejną ważną funkcję wspierającą pełni **Złotoryjski Ośrodek Kultury i Rekreacji.**
W Złotoryjskim Ośrodku Kultury i Rekreacji w 2018 roku, prowadzone były m.in. zajęcia stałe - ogólnodostępne i bezpłatne, tzw. sekcje, koła zainteresowań, grupy, były to:
- sekcja plastyczna - zajęcia odbywały się raz w tygodniu dla dwóch grup wiekowych (6-9 i 10-15),
- sekcja modelarska - zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu,
- sekcja tenisa stołowego – treningi odbywały się trzy razy w tygodniu,
- Zespół Tańca Dawnego „Ars Saltandi" - spotkania zespołu odbywały się dwa razy w tygodniu,
- Teatr Trzech Pokoleń - zajęcia prowadzone były jeden raz w tygodniu,

ZOKiR organizował też zajęcia akcyjne, których celem było zabezpieczenie czasu wolnego dzieci i młodzieży, były to niżej wymienione akcje:

Nazwa zajęcia	Liczba godzin w tygodniu	Liczba uczestników
Zagopodarowanie czasu wolnego dzieci w okresie ferii zimowych (dwa tygodnie)	ok. 20	do 50 osób
Interaktywna Nieobozowa Akcja Letnia (dwa tygodnie wakacji)	ok. 20	20 osób

Złotoryjskie placówki oświatowe zagospodarowują czas wolny dzieci i młodzieży oferując szeroki wachlarz zajęć dodatkowych i kół zainteresowań. Zajęcia te umożliwiają rozwijanie pasji, umiejętności i zainteresowań złotoryjskich dzieci.

Z danych przekazanych przez szkoły wynika, że w 2018r. działało 55 kółek zainteresowań, a uczęszczało do nich 65 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

W 2018r. działały głownie kółka: przedmiotowe (polonistyczne, matematyczne, językowe, historyczne, przyrodnicze, geograficzne), sportowe, rekreacyjno-sportowe, gimnastyczne, turystyczno – krajoznawcze, plastyczne, muzyczne, chór, taneczne, wokalne, teatralne, artystyczno-teatralne, turystyczne, regionalne, komputerowe, czytelnicze, ortograficzne, szachowe, fotograficzne, filmowe, techniczno-informatyczne, modelarskie. Działały też grupy wolontariacie.

Letni i zimowy wypoczynek dzieci i młodzieży

Jednym z ważnych działań Gminy Miejskiej Złotoryja jest realizacja działań adresowanych do dzieci i młodzieży polegających na umożliwienie Złotoryjskim dzieciom aktywnego i ciekawego spędzania czasu wolnego. Mali odbiorcy mogą rozwijać swoje pasje i zainteresowania poprzez

udział w różnych formach sportu i rekreacji, mogą też skorzystać z atrakcyjnego wypoczynku letniego i zimowego, często połączonego z profilaktyką uzależnień. Gmina Miejska Złotoryja wspiera finansowanie i współpracuje z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, celem realizacji w/w działań.

W ramach współpracy Gminy Miejskiej Złotoryja z zostały przyznane środki finansowe m.in. na niżej wymienione zadania:

Ogólna liczba dzieci i młodzieży z miasta Złotoryja objęta wypoczynkiem letnim i zimowym – 554 dzieci.

– **„Akcja zimowa” -** objęto **127 dzieci.**

– **„Akcja letnia” –** objęto **427 dzieci.**

Organizatorami poszczególnych form wypoczynku byli:

WYPOCZYNEK LETNI:

1. Złotoryjskie Towarzystwo Tenisowe, ul. Marii Konopnickiej 22, 59-500 Złotoryja, „Obóz tenisowy w Pobierowie” uczestniczyło 25 dzieci.
2. Złotoryjskie Towarzystwo Akrobatyczne „AURUM”, ul. Klasztorna 22, 59-500, „Akrobatyczny obóz sportowy w Świdnicy” – uczestniczyło 10 dzieci.
3. ZHP Chorągiew Dolnośląska, ul. Nowa 6, 50-082 Wrocław, Hufiec Złotoryja, ul. Sienkiewicza 4, 59-500 Złotoryja, „Kolonie w Mrzeżynie” – uczestniczyło 45 dzieci.
4. Kaczawski Klub Siatkarski „REN-BUT” ul. Stroma 2, 59-500 Złotoryja, „Obóz spotowo--rekreacyjny w Trzebieży” – uczestniczyło 20 dzieci.
5. Złotoryjski Klub Sportowy „Górnik”, ul. Sportowa 7, 59-500 Złotoryja, „Obóz piłkarski w Hajduszoboszlo” – uczestniczyło 60 dzieci.
6. Klub Żeglarski „REDA” im Obrońców Polskiego Wybrzeża, ul. Garbarska 2, 59-500 Złotoryja, „Obóz Żeglarki Mazury” – uczestniczyło 18 dzieci.
7. Polskie Bractwo Kopaczy Złota, ul. Reymonta 6a, 59-500 Złotoryja, „Kolonia młodzieży szkolnej w Hondrusa-Hamre na Słowacji” – uczestniczyło 14 dzieci.

Ogólna liczba dzieci z terenu miasta Złotoryja objętych akcją letnią – **192 dzieci.**

WYPOCZYNEK POŁĄCZONY Z PROFILAKTYKĄ UZALEŻNIEŃ:

WYPOCZYNEK LETNI:

1. ZHP Chorągiew Dolnośląska, ul. Nowa 6, 50-082 Wrocław, Hufiec Złotoryja, ul. Sienkiewicza 4, 59-500 Złotoryja, - uczestniczyło 84 dzieci.
2. Złotoryjskie Towarzystwo Akrobatyczne „AURUM”, ul. Klasztorna 22, 59-500 Złotoryja - uczestniczyło 30 dzieci.
3. Złotoryjskie Towarzystwo Tenisowe, ul. Marii Konopnickiej22A, 59-500 Złotoryja – uczestniczyło 20 dzieci.
4. Stowarzyszenie „NASZE RIO”, ul. Hoża 4, 59-500 Złotoryja – uczestniczyło 51 dzieci.
5. Złotoryjski Ośrodek Kultury i Rekreacji, pl. Reymonta 5, 59-500 Złotoryja – uczestniczyło 20 dzieci.
6. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. B. Chrobrego 1, 59-500 Złotoryja – uczestniczyło 20 dzieci.

Ponadto 10 dzieci z mniejszymi szansami z terenu naszego miasta pojechało na kolonie letnie

do Międzywodzia. Wypoczynek organizowany był przez Kuratorium Oświaty. Terminy wyjazdów: 05–18 sierpnia 2018r. – 8 uczestników i 18-31 sierpnia 2018r. – 2 uczestników.

Akcją letnią objęto **235 dzieci.**

WYPOCZYNEK ZIMOWY:

1. ZHP Chorągiew Dolnośląska, ul. Nowa 6, 50-082 Wrocław, Hufiec Złotoryja, ul. Sienkiewicza 4, 59-500 Złotoryja, - uczestniczyło 62 dzieci.
2. Kaczawski Klub Siatkarski „REN-BUT" ul. Stroma 2, 59-500 Złotoryja, – uczestniczyło 20 dzieci.
3. Złotoryjskie Towarzystwo Tenisowe, ul. Marii Konopnickiej22A, 59-500 Złotoryja – uczestniczyło 25 dzieci.
4. Złotoryjski Ośrodek Kultury i Rekreacji, pl. Reymonta 5, 59-500 Złotoryja – uczestniczyło 20 dzieci.

Akcją zimową objęto **127 dzieci.**

Ogólna liczba dzieci objętych wypoczynkiem zimowym i letnim z profilaktyką uzależnień w 2018r – **362 dzieci.**

Atrakcje zapewnione w ramach wypoczynku:

- **letniego:**

wyjazdowego: wyjazdy nad morze, główne atrakcje takie jak: plażowanie, wyjścia na baseny, zabawy w Aquaparku, nauka pływania, zajęcia sportowe, treningi akrobatyczne, zajęcia na kortach, nauka gry w tenisa ziemnego, nauka gry w piłkę nożną, treningi na boiskach piłkarskich, zwiedzanie ciekawych miejsc, wycieczki,

stacjonarnego: wycieczki po terenie miasta Złotoryja, poznanie legend Złotoryi, seanse filmowe, gry i zabawy na świeżym powietrzu, Zajęcia na Orliku, w Sali Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, turnieje i zajęcia sportowe na Hali Tęcza, zajęcia plastyczne, zajęcia świetlicowe, zajęcia muzyczne, karaoke, wyjazdy do teatru w Cieplicach, wyjazdy na basen w Bolesławcu, Wrocławiu, Lubinie, Zajęcia w Jump Planet, Play City, zwiedzanie osady Danieli w Zamienicach, spotkania z policją,Strażą Pożarną, leśniczym, pielęgniarką, odbyły się warsztaty profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy rówieśniczej, organizowano biwaki w Wojcieszynie i Wojcieszowie oraz zajęcia wspinaczki górskiej i rajdy rowerowe.

- **zimowego:**

wyjazd na sanki (Łysa Góra, Dziwiszów), łyżwy (Bolesławiec), basen (Jawor, Bolesławiec, Termy Cieplickie), wyjazd do kręgielni (Bolesławiec, Jawor), wyjścia do kina (Złotoryja, Legnica), wyjazd do Teatru Zdrojowego w Cieplicach, zwiedzanie Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, wyjazd do mini zoo w Czaplach, nauka gry w tenisa ziemnego, turnieje i zajęcia sportowe, zabawy w Play City, zajęcia plastyczne, zajęcia świetlicowe, zorganizowano spotkanie z Policją i warsztaty profilaktyczne.

Atrakcyjna i bogata oferta przekłada się na ogólną liczbę dzieci biorących udział w proponowanym wypoczynku.

W 2018 roku z oferowanego wypoczynku skorzystało – łącznie 554 dzieci.

W 2017 roku z oferowanego wypoczynku skorzystało - łącznie 451 dzieci.

W 2016 roku z oferty wypoczynku skorzystało - łącznie 335 dzieci.

Realizacja celu 3:
Skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną poprzez zaangażowanie i współpracę pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Cel realizowany jest poprzez zadanie:
– profesjonalne świadczenie usług na rzecz dziecka i rodziny

W celu profesjonalnego świadczenia usług wspierających dziecko i jego rodzinę, niezbędne jest podejmowanie interdyscyplinarnych działań wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację niniejszego Programu.

Z danych uzyskanych z placówek oświatowych wynika, że w 2018 roku 120 pracowników złotoryjskich szkół uczestniczyło w szkoleniach/ kursach, natomiast w kampanie/seminaria promujące wartość rodziny zaangażowane było 90 osób. Tak duża liczba osób szkolących się i biorących udział w działaniach na rzecz rodziny wskazuje na zaangażowanie złotoryjskich placówek by objąć trudną rodzinę jak najpełniejszym wsparciem i pomocą a nauczyciele regularnie podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe by jak najpełniej i efektywniej odpowiadać na problemy prezentowane przez rodziny. Dzięki regularnemu podnoszeniu swojej wiedzy i umiejętności personalnych podmioty współpracujące z rodziną mogły profesjonalnie świadczyć usługi na rzecz dziecka i rodziny.

Monitoring wskaźników Programu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi prowadził, systematyczny monitoring realizacji wyznaczonych Programem zadań celem badania jego efektywności.

Poniżej tabelarycznie zostały przedstawione wartości mierzalnych wskaźników Programu w drugim roku jego obowiązywania:

Lp	Wskaźnik	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej	**187**	**170**	**125**	**101**	**82**
2	liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny;	**20**	**20**	**22**	**25**	**21**
3	liczba Niebieskich Kart w rodzinach z dziećmi	**10**	**32**	**26**	**25**	**40**
4	liczba dzieci objętych dożywianiem	**167**	**168**	**159**	**136**	**122**
5	liczba dzieci, którym udzielono pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów (stypendia i zasiłki szkolne) – narastająco	**96**	**74**	**78**	**63**	**39**
6	liczba dzieci, którym udzielono pomocy tzw. „wyprawek szkolnych”;	**37**	**43**	**25**	**25**	**24**
7	liczba rodzin z dziećmi, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa:					
	- pomoc terapeutyczna dla osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz ofiar przemocy w rodzinie	**22**	**28**	**27**	**16**	**8**
	- grupa wsparcia informacyjno-edukacyjna dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie	**13**	**11**	**8**	**3**	**-**
	- pomoc psychologiczna dla osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz ofiar przemocy w rodzinie (od 2016r.)	**-**	**-**	**13**	**10**	**8**

	- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie (od 2016r.)		**-**	**-**	**9**	**5**	**5**
8	liczba rodzin z dziećmi, którym zapewniono schronienie w sytuacjach kryzysowych		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
9	liczba programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych		**23**	**27**	**33**	**39**	**33**
10	liczba rodziców i dzieci objętych programami profilaktycznymi lub terapeutycznymi, lub psychoedukacyjnymi	**Dzieci**	**86**	**463**	**361**	**922**	**110**
		Rodzice **(dodatkowo pedagogizacja rodziców na godzinach wychowawczych, rodzice obecni na zebraniach – brak danych liczbowych)**	**43**	**15**	**100**	**410**	**81**
11	liczba dzieci, które skorzystały z dofinansowanego do wypoczynku letniego lub zimowego (narastająco)		**354**	**543**	**503**	**451**	**554**
12	liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej		**13**	**8**	**4**	**10**	**9**
13	Liczba dzieci, które opuściły pieczę zastępczą		**12**	**10**	**7**	**2**	**6**
14	liczba rodzin objętych nadzorem kuratora		**18**	**35**	**30**	**43**	**46**

Analiza informacji pozyskanych od podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Programu a także wnioski płynące z dotychczasowej współpracy z nimi w tym zakresie, jest podstawą do wyciągnięcia wniosku, iż drugi rok realizacji Programu został zakończony zgodnie z planowanymi założeniami. Każdy z podmiotów dzięki ścisłej współpracy i wzajemnym wsparciu starał się jak najlepiej realizować swoje działania, a założenia programowe, organizujące system pomocy skierowanej do dziecka i jego rodziny są dostosowane do potrzeb i możliwości lokalnych.

Ścisła współpraca różnych podmiotów jest zorientowana na rozszerzanie i pogłębianie różnorodnych form oddziaływań na rodzinę, a pomoc rodzinom nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ocenia, iż został osiągnięty główny cel Programu - na terenie miasta Złotoryja **funkcjonuje zintegrowany system wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ulepszono warunki sprzyjające ich prawidłowemu funkcjonowaniu.**

Zebrane dane wskazują na polepszenie sytuacji materialnej rodzin. Rokrocznie obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
W 2018r. zaobserwowano natomiast wzrost rodzin, w przypadku których była wdrożono procedura Niebieskiej Karty, większa liczba rodzin była też objęta nadzorem kuratora. Świadczy to o większej wrażliwości i czujności podmiotów współpracujących z rodziną, które nie lekceważą zagrożeń i bacznie monitorują rodziny. Wzrosła też świadomość społeczeństwa, w tym dzieci odnośnie reagowania na przemoc. Do takiego stanu niewątpliwie przyczyniła się różnorodne kampanie społeczne uwrażliwiające na zjawisko przemocy w rodzinie. Monitorowanie rodzin i podejmowanie działań naprawczych przyczynia się do zażegnywania sytuacji konfliktowych i kryzysów w rodzinie, co przekłada się na zwiększone poczucie bezpieczeństwa dzieci z tych rodzin. Rodzice i dzieci są uczestnikami różnorodnych programów profilaktycznych i zajęć psychoedukacyjnych. Bogata gama zajęć oferowanych przez placówki oświatowe przyczynia się do zwiększenia kompetencji rodzicielski i społeczno-emocjonalnych odbiorców. Ogromnym plusem tych oddziaływań jest to, że oferowane są one w szkołach, miejscach bezpiecznych i znanych, co przyczynia się do poczucia komfortu i bezpieczeństwa odbiorców.

Rodziny wymagające wsparcia zewnętrznego poddawane są wieloprofilowym i zintegrowanym oddziaływaniom, objęte są opieką i wsparciem wielu podmiotów, co przekłada się na zwiększenie się umiejętności tych rodzin w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem i pełnienia zadań opiekuńczych i wychowawczych. A głównym celem podejmowanych oddziaływań jest dobro dziecka, poprzez zmniejszenie patologizacji, dysfunkcji i niewydolności rodzicielskiej, co wpływa na pozostawienie dzieci w ich naturalnym środowisku rodzinnym.

W całym procesie istotnym czynnikiem jest profesjonalność świadczonych usług, wiedza i nabywanie nowych doświadczeń przez osoby wspierające rodzinę i dziecko.

Program oferuje nowoczesne i kompleksowe podejście do tak ważnej sfery jaką jest wspieranie dziecka i jego rodziny poprzez: wzmacnianie postaw aktywnych, wdrażanie modelu pomocy zintegrowanej, ścisłe i powiązane działania instytucji i organizacji społecznych służące reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi i opiekuńczo-wychowawczymi. Rodzinie oferuje się system wsparcia psychologicznego, poradnictwa pedagogicznego i prawnego, terapii, wyspecjalizowanej pracy socjalnej. Stanowi to szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się niezaradne życiowo i społecznie.

Kontynuacja działań wdrażanych Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Złotoryja na lata 2017-2019 jest niezaprzeczalnie potrzebne.

Wykaz potrzeb związanych z realizacja zadań wynikających z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Zabezpieczenie środków na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dzieci obecnie umieszczonych w pieczy zastępczej oraz ewentualnie umieszczonych w trakcie roku budżetowego.
2. Zabezpieczenie środków własnych na wynagrodzenie asystenta rodziny.
3. Zabezpieczenie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się pracą z rodziną dysfunkcyjną.
4. Rozważenie możliwości zwiększenia liczby zatrudnionych asystentów rodziny – 2 etaty na stałe.
5. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
6. Dokonywanie systematycznej diagnozy liczby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swojej podstawowej funkcji rodzicielskiej, opartej na współpracy wszystkich instytucji i służb działających na rzecz dziecka i rodziny.
7. Promowanie wśród środowiska lokalnego idei rodzin wspierających i pozyskiwanie rodzin do pełnienia tej funkcji.
8. Prowadzenie grup wsparcia, terapii i działań mediacyjnych w placówkach pomocowych wobec rodzin a także dzieci z tych rodzin.
9. Doskonalenie działań zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z miasta Złotoryja przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
10. Przeciwdziałanie zagrożeniu wykluczeniem społecznym rodzin z dziećmi, które borykają się z trudną sytuacją mieszkaniową.
11. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania z zakresu wszechstronnego wspierania rodziny.